

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — 4 koruny — hal. Na pol roka — — 2 " — " Na štvrt roka — — 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ : JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
--	---	--

Škola, reholníci a náboženstvo.

Napísal: Dr. Alexander Ernszt, hlavný správca Katolíckej Ludo-vej Jednoty.

Najväčšiu rozčulenosť v krajine zapríčiňujú prítomné debatty o náboženstve. Veľtíhodní mužovia, veľkí politikovia, vodcovia politických strán, s podivením hľadajú na takéto obrat vecí. Dávajú rady, aby sme nepretriasali tieto otázky. Veď keby sa vyhnúť mohlo týmto záležitosťam! A keby nábožný človek istotne vedel, že v pokoji nechajú tieto veci, ktorých pretriasania sa on bojí. Keby s istotou vedel, že nebudú bantovať jeho náboženské školy, náboženské ústavy, jeho mnichov a duchovných otcov!

Darmo je, týmto bojom a zápasom nedá sa viac vyhnúť. Tieto boje zuria už po všetkých krajinách. Zuria oni tam, kde nábožní ľudia správne boli k nim pripravení. Zuria ale nado všetko tam, kde ľudí zastihly celkom nepripravených. Cirkev, celá spoločnosť a štát od základu chcjú vyvrátiť. Či chceme alebo nechceme musíme pustiť sa do boja za naše katolícke školy a nielen za tieto, lež aj za naše kostoly, za naše nemocnice, sirotáre a za našich reholníkov.

Dnes síce to povedajú ešte aj chýrni politikovia, aby sme tieto veci ani nespomínali. My by sme ale darmo mlčali, veď ako čierne mrákavy, blískanie a srastajúce hrmenie ukazuje na bližiacu sa búrku, zarovnak i z tak početných istých predznakov zatvárať možno na to, že blíži sa čas, keď musíme sa pustiť do boja za naše školy, za naše svätiny a za sluhov svätín.

Teraz už nachodia sa krajiny, v ktorých celkom von zo škôl vyhodili náboženstvo. Pred štyridsiat rokami väčšina ľudí nevedela čítať. Prítomne už takmer každý vie čítať. A čo dajú do ruky takému, ktorý zná čítať? Lacné, veľmi lacné tlačivo, v ktorom rúhajú sa Bohu, brýzgajú na zámožnejších, v posmech uvádzajú mravnosť. V takomto duchu riastne terajšie pokolenie. V podaktorých krajinách už celkom završili túto prácu, dieťa tam v školách ani slova nesmie čuť o náboženstve.

Keď teda natoľko blíži sa ku nám toto nebezpečenstvo, a keď toto nebezpečenstvo, že zničia našu cirkev a zrucajú naše ústavy, konečne je už aj tu, či vtedy ešte môžeme mlčať?

Darmo aj hovoria naši veľkí politikovia, aby sme boli trpezliví a mierni, bo že aj oni sú mierni. Naši protivníci ale, ktorí nás napadli, ktorí včul už dostatočne sú organizovaní a dost mocní, ktorí tento čas považujú za príhodný ku všestrannému nápadu, tiež veru neni sú ani trpezliví ani mierni.

Len po ich tábore treba sa rozhliadnuť. Na ich pevniny, slobodomurárske lóže treba sa podívať. Ich delostrelectvo, tlač, ich peňažnú moc treba povážiť. Každý nahliadne, že je to hrozný, obrovský nepriateľ!

Lóže slobodných murárov lanajšieho roku vydaly heslo, aby zhabané byly cirkevné majetky. Čo by ale v Uhorsku stalo sa s takým človekom, ktorý by vydal heslo, aby sme šli rabovať do Leopoldova námestia to v ktorom bývajú sami bohatí židia?

Tohoto roku lóže slobodných murárov vydaly zas heslo, že napádať treba reholníkov.

Preto teraz hovorí sa toľko o kongregáciach. Preto v krajinskom sneme povstala debatta o náboženských veciach. Samuel Kelemen preto v snemovni napáda naše náboženské spisy. Židia vtísajú do krajinského snemu naše náboženské spisy, ktoré ozaj nikdy nič spoločného nemaly s politikou.

My katolíci ešte vždy málo sme prichystaní do týchto veľkých bojov. Tábor náš neni dokonale sriadený. Ľud náš je ako rozviazaný snop. Zbraň naša je zostarená. Naša tlač je slabá. Vodcov máme málo. Sme bez peňazí a hmotne závislí od druhých.

S celou oduševnenosťou preto bezodkladne a na celom dejišti dajme sa do práce, opravujeme, organizujeme sa, pospiechajme opatřit si novú zbraň, bo keď svitne hodina boja, nebude času ku pripravám. Vtedy ale beda nám, jestli nad nami zvíťazia.

V tábore Katolíckej Ľudovej Jednoty ako tak sriadili, zorganizoval a disciplinovali sme naše bojovné čaty. V tejto práci neustále a statočne treba pokračovať. Hlavná vec je, aby medzi nami panovaly poriadok a disciplína. **Vydržiavajme usilovne ľudové shromaždenia. Pretriasajme dôkladne naše záležitosti. Od desaťročia nehrozily katolíkom toľké nebezpečia ako prítomne!**

Za práva katolíkov.

Zriedkavou výrečnosťou a zmužilosťou, za práva katolíkov v krajinskom sneme vystúpil vyslanec kresťanskej ľudovej strany pápežský praelát Ján Molnár. V prvej čiastke jeho snemovej reči poukázal na záhubný smer, akým nepriateli katolíkov, zvlášte cirkevnopolitickými zákonami zapríčinili všeobecný a hlboký poklesok mravnosti; v ďalšom pokračovaní zas nasledovne bránil

Kongregácie Marianské.

Destruktívny smer nepriateľov katolicizmu — pokračoval v reči Ján Molnár — s celou vehemenciou snážia sa vyhodit zo škôl náboženskú výchovu; jednostajne hrešia klerikálneho ducha aký udajne panovať má v ministerstve kultu a výučby.

Pavel Sándor (Schlesinger): Tak je! (Smiech.)

Ján Molnár: ... a predovšetkým v prvom rade napádajú Marianské Kongregácie, ktoré jestvujú v stredných školách a inde, tieže tupia, hania, pomlúvajú den po deň neustále.

Marianské Kongregácie ostatne ostrým trňom v oku sú pánu vyslancovi Zigmundovi Váradimu (Hnutie.) Ako totiž strana národnej práce v šhromaždení strany pojednávala rozpočet ministerstva kultu a výučby, aj on prehovoril a žaloval sa, že Marianské Kongregácie do kruhov školskej mládeže a s tým aj do spoločnosti vnášajú ducha konfessionálneho. Nuž akého konfessionálneho ducha tie kongregácie vnášajú do kruhov školskej mládeže a s tým aj do spoločnosti, to hned aj vysvetlím.

Prv než to ale urobím, nech mi je dovoleno pánu vyslancovi Váradimu a aj ctenej snemovni na vedomie dať, že Marianské Kongregácie nenachodia ša výlučne len u katolíkov, lež že týmto podobné spolky vídať aj kdeinde. Tak na príklad roku 1904 v hlavnom gymnáziume v Mármarošsigete, pre mládež reformátsku utvorený bol Bethlen spolok. Spolok tento reformátskej mládeže založený je «cieľom intenzívnejšieho vývinu nábožensko mravnej výchovy.» (Schvalovanie z pravej a ľavej strany.) Dľa ročnej zprávy reformátskeho kollegiumu v Pápe 1904—1905, utvorený bol spolok obirmovaných mladíkov. Cieľ tohoto spolku je nasledujúci (číta): «Shľbenie náboženskej horlivosti, upevnenie kresťanského náboženského života a soslilnenie reformátskeho konfessionálneho seba-povedomia». (Schvalovanie z ľavej.)

Salamon Kelemen: Ani jedno neni v poriadku.

Georg Szmrecsányi: Len spolky zionistické sú v poriadku!

Ján Molnár: Čudná vec je ozaj, že pán vyslanec Zigmund Váradí nepohoršil sa nad tými slovami, ktoré som povýš prečítal a škanalizuje sa, agituje, reční jedine proti Marianským Kongregáciám, ktoré vraj konfessionálneho ducha vnášajú do spoločnosti. Nuž nech sa uspokojí pán vyslanec Váradí že ani my sa nepohoršujeme nad tými slovami a nežalujeme sa preto, že obirmovaní mladíci reformátskeho kollegiumu v Pápe snážia sa upevniť ich konfessionálne seba-povedomie, bo nad tým len takí sa môžu pohoršit, čo chcú mať nábožen-

stvo bez viery, vieru bez presvedčenia a presvedčenia bez zodpovedných skutkov. (Pravda! Tak je! z lavej.) (Dokončenie nasleduje.)

Učiteľ.

Poznámky na: «Učiteľ ako úd spoločnosti.»

Prečítal som váš článok, pán kollega. Prečítal som ho viackrát. Lež po prvom prečítaní práve toľko som vedel z neho, jako po ostatnom. Odpusťte, ale nerozumiem vás. Nerozumiem vašu tendenciu, cieľ, ktorý ste vašimi riadkami chcel dosiahnuť. Nevieam kam smerujete, čo vlastne chcete?

Odhaľujete naše chyby a viny, naše trápenie a biedy, náš smutný stav, aby všetci videli: čo sme, jakí sme, ale aby nikto nevedel: *prečo* sme takí, akí sme. O tomto hlboko mlčíte, ani slova nenájdem toho sa týkajúceho, vo vašom článku.

Nepodoprel ste dostatočnými dôvodami vaše stanovisko, náhľady, názory, nezažal ste opravdové svetlo vo vašich riadkoch. Vidíme v nich len tieň, bludé tieň terajších vzdelaných pokročilých učiteľov.

Nenie všetko tak in natura, v skutočnosti, jako vy tvrdíte. Pri publikovaní našich pomerov, nášeho položenia, ukázal ste sa veľmi jednostranným a predpojatým. Neboi ste objektívnym kritikom nášeho učiteľského stavu. Ukázal ste len náš opak, líce ale nechal ste v tajnosti. A preto, toto bolo pohnútkou môjho ozvania sa.

Nechcem polemizovať. Budem konštatovať len fakta, ktorými poukážem na mylné vaše názory, nesprávne, chybné ponímanie vecí.

Teda:

Hovoríte, že «každý človek také miesto zaujíma medzi ľuďmi, jaké mu podľa jeho individuality patrí. Z pod tejto všeobecnej pravdy jedine ľudový učiteľ robí výnimku... učiteľ sa musí veľmi často na ostatné miesto utiahnuť ešte i v takých spoločnostiach, kde by právom mohol zaujať prvé miesto». Či vskutku takto smýšľate, pán kollega? Smutné, jestli vám toto tvrdenie zkušenosť diktuje. Či je terajší učiteľ ozaj natoľko zaostalý, neumelý, blbý, obmedzený, tak plytko a povrhu vzdelaný, aby si vždy všade len na ostatnú stoličku sadal, aby sa musel za dvere, do kúta utiahnuť, aby musel

pred každým retirovať? Len toľko vážnosti, auktority a kvalifikácie má terajší učiteľ, že by len na posledné miesta bol súci?

Nenie tomu tak, mýlite sa, pán kollega.

Tempora mutantur... menia sa časy a premenili sme sa veru i my.

V dnešnej dobe každý učiteľ (rozumiem učiteľov, nie dilettantov a posbierancov), chvála Bohu, je natoľko intelligentný, učený, vzdelaný, má toľko kvalifikácie, že nepozera po kútoch, neseda na ostatné lavice, nedá sa odstrkovať, nedá sebou pohrdať, nediva sa so založenými rukami na druhých, nedá sa na povrázku šikovať. Nesháňa násilným spôsobom priazeň a lásku nikoho, nebeží za takým vozom, ktorý ho nevezme. A keď i zbadá, že ho tu-tam aj obchádzajú, odľahujú sa od neho, nebude na kolená klakať a klaňať sa až po zem, lež má toľko rozumu, je taký zdvorilý, že on sám bude vyhýbovať a strániť sa takejto «vzdelanej» spoločnosti.

Vie si utvoriť dokonalý, pevný kresťanský svetový názor, dľa ktorého spravuje svoj mravný, duševný život. Nedá vplývať na seba v žiadnom smere. Neslúži za podnožku, hračku nikomu.

Dnes kresťanský učiteľ (do ostatných nás nič) je programom.

Akým programom?

Pracovať v duchu Kristovom, ktorý mu bol prvým majstrom. Pracovať nie len v škole, lež i mimo školy, nielen učiť, ale i vychovávať. Ba prv vychovávať a potom učiť. Prv zorať, obrobit, zúrodniť pôdu a len potom siať.

Dnes je učiteľ povolaný, aby svojou vzdelanosťou, svojim držaním, svojim bezúhonným charakterom, súkromným a verejným životom ukázal smer a cestu zaostalému, neumelému ľudu, po ktorej kráčajú neklesne, lež zmocnie, prepородí sa duševne i mravne, stane sa každý jeden skutočným, povedomým človekom, kresťanom dľa Krista.

Povinnosťou učiteľa je, poukazať ľudu prostriedky, ktorými môže si pomôcť duševne i hmotne, ktorými si rozviaže putá nevedomosti a bude vedieť, kde hľadať odpomoc v biedach, v krivdách a trápeniach.

Dnes sú učitelia apoštolovia kultúry, skromní lež neohrození bojovníci vzdelávania, neunavení rozsievajúci osvetu.

Veď ku komu že utieka sa ten ubohý, zabudnutý, utisnutý ľud v svojej biede a trápeniach? Koho že prosí o pomoc, radu v nehodách, nesnádzach? Pred kým že vyžaluje svoje bóle a nezdary? Veru len k učiteľovi ide, tohoto prosí o pomoc, od neho a skrz jeho pričinenie čaká ulavenie v krivdách. Pravda, len vtedy činí takto náš ľud, keď vidí, že je učiteľ jeho úprimným priateľom, že je hoden jeho dôvery, keď vie, že jeho schopnosť a učenosť je úplnou garanciou, aby mohol vážne brať jeho radu, ochotne nasledovať jeho poučenie.

Terajší učiteľ je obhájom, zastupiteľom a vodcom ľudu. Rozumie sa, že týmto sa len vtedy stane, keď si láskou, dobrosrdečnosťou, úprimnosťou a skromnosťou získa ľud, keď sa postará o jeho duševné, mravné a hmotné blaho, keď mu prispeje pomocou na zdokonalení a obrodení svojho zanedbaného stavu, slovom: keď pracuje s nim ruka v ruke, srdce v srdci, duša v duši. Veď len práca činí človeka človekom. Len poctivá, spoločná práca zabezpečí nám postup, pokrok vo vzdelanosti, v kultúre, vo všeobecnom dobrobyte. A hlavným faktorom tejto intenzívnej práce medzi ľuďmi nech je *učiteľ*.

Či vy takto nesmýšľate, pán kollega, nemáte vy takýto program, takéto zásady? Kdeže by sme zašli my učiteľia. Keby sme sa — dľa vašeho názoru — vždy len do kúta, za kulisne ufahovaly a popchali sa do dier, jako sysli? Nie tak! My musíme byť medzi prvými, medzi smerodajnými a vývodiacimi, aby za nami kráčali ostatní, nie my za ostatnými.

Nesprávne ponímate svoj stav a povolanie, pán kollega, jestli učiteľom len ostatné miesto núkate, Áno, i učiteľ zaujíma také vážne miesto v spoločnosti, jaké mu podľa jeho individuality patrí, jaké mu jeho postavenie poisťuje.

Učiteľ je tiež pánom v svojej obci, medzi ľuďmi, lež nie namysleným, nadutým, hrdým, pomstivým predstaveným, ale tichým, láskavým, dobrým priateľom ľudu, ktorého si práve pre jeho skromnosť, učenosť a vzdelanosť každý ctí, váži, každý miluje a nasleduje.

Nuž a teraz ako že sa nám odmieňajú, ako nám platia za našu prácu?

Aby som mohol na toto odpovedať, musím zaskočiť až na koniec vašeho článku, kde sa

žalujete, že plat učiteľov je taký, «jako jedného kočiča».

O tom ani reči, že u nás učiteľia sú veľmi skromne platení, lež predsa hádam nie tak, jako kočičia. Povedal by som vám volačo. Jestli ste natoľko presvedčený o pravdivosti vašeho tvrdenia, prečo že ste si už dávno nerozmyslel vec, prečo ste sa nevzdal učiteľského úradu a nechtyl radšej biča, jako katedry? Už si človek len skôr poradí s dvoma-štyrma koňmi, jako so 60—80 deťmi. Či je tak?

Touto vašou výpoveďou zafal ste sekerou do kameňa. Všetci tí, ktorí prečítali toto vaše osvedčenie, uverili v ňom, vzali to za hotový peniaz. Povedal ste im, jaký máme mizerný plat, ale popri tomto zabudol ste sa zmieniť o tom, prečo nás tak skromne platia. Každý sa nazdá, že sú tomu učiteľia na príčine. Veď sa i hovorí: jaká práca, taká pláca.

Nuž povedzte nám, pán kollega, že vy, ktorý ste — ako píšete — najprv starú, zanedbanú školu sriadil, vynaložením všetkých svojich síl priviedol ste dietky na dokonalejšiu cestu, zadovážil ste pre nich knižky, písanky, tabulky, slovom všetko, čo im je potrebné, potom ale ak ťažko a namáhavo ste musel pracovať, aby ste im niečo i do hlavy vbil, no a konečne agitoval ste i v prospech novej školy so zďarom a výsledkom — nezaslúžil ste za túto vašu veľkú prácu len tisíc korún ročného minimálneho platu? A nezaslúžime ani my ostatní viac, ktorí — ako je vedeno — musíme dvojakou rečou vyučovať: materinskou a maďarskou, musíme sa pri tejto dvojnásobnej práci zdierať, jestli chceme i výsledku dojsť?

A predsa, prečo nám nedajú väčší plat?

Preto, ponevác u nás málo je takých, ktorí by si vedeli dôkladne oceniť kultúru a jej pracovníkov. U nás vyučovanie a vzdelávanie ľudu považujú niektorí ešte vždy za nepatrnú, maličernú vec. U nás pod kultúrou majú sa rozumieť vojaci, flinty, šable a kanóny. Či nám už nestavajú «Dreadnoughty», ktoré plným hrdlom budú volať: «neboj sa, my sme kultúrou a osvetou». Načo sa teda vzdelávať, načo učiť ľud, veď tuná mravnou, duševnou silou ďaleko nezajdeme. Máme vojakov, máme veľké námorné vojenské lode, tie nás ochrania a nie kultúra a osveta. My všetci sme ešte natoľko maloletí

a nezralí, že nevieme pochopiť významnosť vyučovania, vzdelávania ľudu. U nás v tomto ohľade je ešte hustá egyptská tma. V našej krajine keď sa o kultúrne ciele, o školy, učiteľov jedná, pozamikajú všetky vertheimky a hotoví sú s výrokom: niet peňazí, nemôžeme vám dať. Ale keď pýtajú na uniformy, flinty, kanóny, na lode, vtedy, ach Bože, tak sa sype to zlato. jako hrach z vreca. Kolké milliony potrovíme ročite na vojenské ciele, ačpráve vieme, že v Uhorsku bolo behom 1908/909. školského roku 427.000, čítaj štyristodvadsaťsedem tisíc školopovinných detí bez vyučovania, bez školy. Na školy, pre učiteľov nielo nikdy peňazí, ale na všetko ostatné jesto.

Takto sa má vec. pán kollega. Je to smutné, trpké polozenie, ale je faktum. V tomto väzí príčina, prečo platia učiteľov tak biedne. Nie teda v učiteľoch, v ich práci je chyba, lež príčinou tohoto je veľká indolencia oproti kultúre, strašná nedbanlivosť ohľadom vyučovania. Čo tam po školách, po učiteľoch, len keď majú vojaci Dreadnoughty, nové flinty, zlaté gombičky na rovnošate. My všetku našu nadej skladáme vo vojsku, od militarizmu čakáme všetok postup, pokrok v kultúre. No len čakajme!...

Zmienil ste sa potom i o ženbe učiteľa. Toto ale mohol ste vonkoncom vynechať z článku. Ženba je najsúkromnejšou vecou každého človeka. Je to hádam jediná taká privátna záležitosť, do ktorej miešať by sa nebolo slobodno nikomu. Nuž ale keď vás už tak veľmi v boku klalo i toto, nenechám ho ani ja bez slova.

Píšete: «Keď sa mladý učiteľ ožení a ženu vezme si z nižšej vrstvy, vlastnoručne zatvorí pred sebou dvere spoločnosti vzdelanajších.» Pravdu máte. Tak je. Ja ale som nikdy neschvaloval, ani neuznávam za dobré, keď si niektorý učiteľ vzal za ženu jednoduché prosté, nevzdelané dievča. Rozvažitý učiteľ to ani neurobí. Ja si to aspoň tak predstavujem, jako keď sa lastovička s vrabcom spári. No, ale dajme tomu, že sa pridá i toto, veď je láska slepá — hovoria. A vtedy čo robí s tou neumelou polovičkou? Nechať ju i ďalej medzi husiami? Nechať tie dvere vzdelaných na veky zatvorené? Nie! Treba sa prichytiť a okresať ju, aby takto čím skôr sa mohla zmestiť i medzi vzdelanejších. Preto je učiteľ učiteľom, aby našiel tomu

spôsob. Pravda, ťažko to ide, lebo z kavky nikdy nebude biely holúbok.

Naproti tomuto zase žialite, že «keď učiteľova žena pochodí z vrstvy intelligencie, v tomto páde chudoba ho odtrhne od spoločnosti.» Ako to myslíte? Prečo? Nechápeť vás. Či už dakoho odtrhla chudoba od spoločnosti? Musí mať žena učiteľova hodvábne šaty alebo musí asnaď — Bože zbav ma od zlého — v «jupe culotte» chodiť, musí mať modernú slamenicu, lebo ľapšu na hlave, lakové topánky na nohách a zlaté refazy po sebe, má len cez lorgnon pozerať? Ach, či len takáto môže ísť medzi spoločnosť?

Akože si vy, pán kollega, predstavujete intelligenciu? Koho vy držíte za intelligentného?

Bezúhonné mravy, čistý charakter, šlachetné dobré srdce, vrelá láska, úprimná oddanosť, vlúdnosť, skromnosť, poníženosť, priamy, vzdelaný duch, toto činí človeka intelligentným. Nie teda odev, «jupe culotte», klobúk, lorgnon, refazy. Zapamätajte si, že vzdelaný človek v pravom smysle slova nebude sa nikdy paráditi, finitiť, nestavá rohy na seba. Skromnosť, šlachetný duch je vzdelanosť. No a na skromnú, lež slušnú svojmu stavu prlmeranú odev už len vystane i z toho malého učiteľského platu. Áno, učiteľ nech si vezme intelligentku, vzdelané dievča, s ktorým i v svojej chudobe bude *bohatý*: bude spokojný a blažený.

Na koniec ešte niekoľko slov ku poznámke: «Na samovzdelanie nemá učiteľ ani času, ani prostriedkov, zaostane vo vzdelanosti.» Vskutku? Tá zásoba vedomostí, tá vzdelanosť, ktorú sme si v preprendii nadobudli, je veru nedostatočná pre život. Diplom vo vrecku neznamená ešte vzdelanosť. Čaká na nás jedna vyššia škola, v ktorej sa do smrti učíme a to je — *život*. Veru, pán kollega, «dobrý učiteľ sa do smrti učí». Dajte si povedať, máme k tomu i času i prostriedkov. Keby ste len lepšie otvoril oči a hlbšie nazrel do života, zhrozil by ste sa toho všetkého, čo na vas čaká. Ale hádam vôľa, chuť nám chybuje. Poznal som učiteľov, ktorí hoc i na dedine účinkovali svojou privátnou usilovnosťou vyšvihli sa na vysoký stupeň vzdelanosti. I ja tvrdím so Schillerom, že «*človekova vôľa, to je jeho šťastie*. Veru len dobrej vôle a chuti nemáme, ktorá je pohnútkou všetkého

dobrého začiatku, ktorá zvíťazí nad všetkými ťažkosťami. I na dedine si najde učiteľ prostriedky ku samovzdelaniu. Ba ešte skôr ako v meste, lebo má tam viac času, má i pokojnejší život. Ja sa nazdávam, že učiteľ len na dedine môže dokonale plniť svoje povolanie. Volakde som čítal, že dobrý učiteľ je pokladom pre dedinu. Teda nech že je!

Pravda, keď si zapálime na cigaretu, vstrčíme ruky do vrečka a budeme len ustavične kričať: dajte viac platu, pláca ako jedného kočiča... takýmto spôsobom nedôjdeme cieľu. Postavme sa na svoje vlastné nohy, vysúkajme rukávy, lebo len s naším pričinením pomôžu nám i druhí. Pracovať treba nieien ústami, lež opravdivou duševnou a fyzickou silou. Tak veľké, rozsiahle a nekonečné kultúrne pole má učiteľ, že keby cez celý svoj život dňom-nocou pracoval na ňom, ani vtedy by ho ešte dokonale neobrobil. Je svrchovaný čas, lebo u nás každý má plné ústa a prázdne ruky.

Rozumie sa, že bez všetkej ambície, bez duševnej pružnosti a energie, bez vznešenejších zásad, bez týchto životných vláh, keď nezvládne nami žiadna šlachetnejšia idea, keď sa nevieme vymôcť z pazúrov duševnej letargie, keď je náš život Saharou bez oázy a výkvetu: musíme plesnúť, musí náš duch zmeraveť, splesneť zdrevelieť, musíme zovšedneť, zaostať vo vzdelanosti, zhytnúť telesne a mravne.

Vzdelávajme sa teda a učme cez celý náš život. Pracujme nedostiziteľne. Rozum, vrelá láska k ľudu a svedomie nech je zlatou žiarou a základom tejto našej intenzívnej práce. Donesme do súvisu snahy naše so snahami ľudu, aby takto ten ľud, medzi ktorým účinkujeme videl v nás svojho úprimného priateľa, obetivého dobrodinca, ktorý inteligentnosťou a charakterom svojim vyniká nad všetkými, v ktorom vidí čosi zvláštneho, nasledovania hodného, aby si ho takto oblúbil a ctil, aby nepovedal o ňom: «to je len učiteľ», ale aby bol pyšný, hrdý na svojho učiteľa a ukázal prstom naň, hovoriac:

— *Ejha, toto je náš učiteľ!*

Tiež učiteľ.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Politické prenasledovanie kňazov čacanského okresu.

Súdobné pojednávanie v Trenčíne. — Zahábení liberáli.

V pojednávaní proti obžalovaným katolíckym kňazom nasledujúci svedok vypočutý bol Štefan *Cútek* gazda, volič z Novej Bystrice. Predseda sa ho pýtal:

— Na ktorú stranu ste hlasoval?

— Na ľudovú stranu.

— Prečo ste tam hlasoval?

— Celá obec bola za ľudovú stranu; aj ja som s ňou držal.

— Vaša žena prečo myslela o vás, že ste pristal ku liberálnej strane?

— Ktosi jej požaloval na mňa, že som hlasoval na liberálnu stranu, aj ma z voľby nepočkala doma, spakovala svoje háby aj ma odišla; synovi do Ameriky tiež dala napísať o mne, že som bol liberálom. Aj bola preč za jeden týždeň odomňa, keď sa ale dozvedela, že som nehlasoval za liberála, lež za našu ľudovú stranu, vrátila sa ku mne. Aj som jej ja za recht dal, ani som ju nevyhrešil keď prišla. (Manželky ľudáčky! Keď by vašich mužov peniaze, korhelica a márne liberálne sluby chcely zklátiť vo vernosti ku ľudovej strane, laskou, dobrotou, prísnosťou, karhaním posilňujte mužov vašich ku stálosti, aby za júdášsku mzdu nezapredávali svoje kresťanské presvedčenie. Red.)

— Aj vaša dcéra od vás odešla preto, že ste bol liberálom?

— Áno, išla z mojho domu na službu; aj tú ktosi nahuckal proti mne.

— Vaša žena rada sa s vami vadieva?

— Áno, aj ju preto dakedy ubijem.

— Bol ste vy na programnej reči liberálnej strany?

— Bol som na Léwayho privítaní v Čaci, aj som dostal za to desať korún. (David Khon syedčil, že liberálni sedliaci za svoje peniaze si večeru rozkazovali. Red.)

Martin *Brišč*, občan starobystrický, gazda, volič je nasledujúci svedok. Patrí medzi tých sedliakov, ktorých liberáli a židi vždy lapia ku svojej strane. Prečo? To len on sám by mohol povedať. Pri vyšetrovaní svedčil proti svojim

kňazom, jako by len bičom plieskal. Obžaloba veľkú váhu kládla na jeho svedectvo.

Predseda: Vy ste pred vyšetrojúcim sudcom svedčil, že asi 9—10 dní pred voľbou mal ste rozhovor s pánom farárom a že vás vtedy nahováral na ľudovú stranu. Na koho ste vy hlasoval?

— Na vládnu stranu.

— Pán farár vás nahováral?

— Nie.

— Teda prečo ste vy počas vyšetrovania svedčil, že vás navádzal a že vám aj to povedal: keď bude liberál zvolený, že to bude nešťastie na kresťanstvo?

— Áno, bola reč medzi nami a pán farár rieknul, že u nás sa môže podobne stať, ako vo Francúzsku.

Predseda: Vy ste aj to svedčil, že pán farár od toho času na vás ani nehľadí, ani slova ku vám nerečie, že nebude spovedať, krstiť a sobášiť?

— To som ja od pána farára nepočul, to len svet tak táral. Ani to neviem, či to ľudia od kňazov slyšali a či si to len tak vymysleli. Mne pán farár len to povedal, že jak chcem, aby som pristal ku ľudovej strane, ja som sa ale dobrovolne držal liberálnej strany. (Čo to znamená, na Bystricách byť liberálnym sedliakom? Kto to uhádne, tomu dáme drevený groš. Red.)

Predseda: Viete vy, čo sa stalo vo Francúzsku?

— Nevieam.

— Nepovedal vám to pán farár?

— Nepovedal.

— Počúval ste vy reč Brestyenzkyho?

— Áno.

— Ten pán nevyprával o francúzskych veciach?

— O tom nebola reč.

— Kortešoval kto u vás?

— Nie.

— Teda prečo ste hlasoval na liberálnu stranu, lebo vy ako neučený človek a jednoduchý roľník ste neni taký múdry, aby ste to vedel posúdiť, ktorá strana je lepšia; lebo to ani my múdrejší ľudia — povedal predseda — nevieme mnohokrát posúdiť, ktorá je lepšia strana; a je to aj ťažko povedať, ktorá je lepšia!

Svedok: My sme sa tak sami medzi sebou usniesli.

Kráľ. Fiškus: Po voľbe kričal pán farár na liberantov a nadával im z kazateľnice, že za peniaze si predali dušu?

Ale ani odpovede nečakal, lebo sám dobre vedel, že žiadon kňaz takúto hlúpotu na kazateľnici netára, bo je to sväté miesto, kde sa slovo božie hlása. (Liberantov dosť karhá ich svedomie a verejná mienka ľudu, práve preto sa u nás haňbia a jako oparení psi chodia a boja sa statočným ľudákom do očí nazreť Red.)

Fiškus: Na koho ste vy hlasoval pri prvej voľbe?

— Na pána Gyurissa.

— A prečo vám vtedy bol dobrý pán Gyuriss a teraz pri tejto voľbe už nie?

— My sme sa tak usniesli sami medzi sebou.

(Túto otázku mal pán fiškus a aj pán vyšetrojúci sudca predložiť všetkým notárom, rychtárom, slúžnovcom, krčmárom, božennikom a ostatným samostatným liberálnym pánom, ktorí pod koalíciou na ľudového kandidáta hlasovali a teraz razom premenili kepienok a všemožne. pracovali proti nemu. Ba čo by tiež na túto otázku odpovedali? Zdá sa nám, že kto nosí tanistru s obrokom, za tým aj kone idú. Red.)

Fiškus: Vaša žena vám neškamrala?

— Nie. (No, to by sme sa radi opýtali tej jeho ženičky, či bola tomu rada, že mala muža liberála v tábore židov? Red.)

Fiškus: Boly ženy nahuckané?

— Boly trochu, ale neviem od koho.

Obranca Gyuriss: Rychtár Hancsin čo vykrikol v urbárskom shromaždení na pána farára?

— To veru nebola fajnová vec; povedal: Vy ste všetci somári.

— Žaloval pán farár rychtára Hancsina?

— Nevieam.

— Rychtár Hancsin pije?

— Veru nezhodí.

— Na urbárskom shromaždení aký bol?

— Hneď ráno bol už napiý.

— Teda je rychtár korhelstvu oddaný?

— Áno.

Kráľ. fiškus ponáhla sa hneď na obranu rychtára a pýta sa Brišča:

— Keď je ten rychtár taký korhel, prečo že ste ho vyvolili za rychtára?

Svedok nedá sa pomýliť, lež krátko odsekne fiškusovi :

— Keď sme ho volili, vtedy ešte nepil.

Fiškus: A úrad svoj dobre zastupuje ten rychtár ?

— Mohol by aj lepšej.

Farár Szvitek: Vy ste hlasoval na liberálnu stranu ; bola u vás toho roku koleda ?

— Áno, bola.

— Volal ste vy kňaza ku sebe na koledu ?

— Nie, sám od seba, bez mojej prosby prišiel môj dom navštíviť a vykropiť.

† Pokračovanie nasleduje.

Smradocheus a Pinkus.

Jako poučuje z Galície do Uhorska vandrujúci starý Smradocheus svojho syna Pinkusa na hranici Uhorska.

Smradocheus: Kheď sluhovia, pacholci a nám verné ghojovske ženičky s ukradeným drevom, ovsom a so zemjákhami prídu, vezmi od nich a dhaj im phálenky ako sa thebe pháči, bo tho je veľmi dhobry kšeft! Neorješ, neseješ a zbožia i zemjaky vozami predávať bhudeš. Víno a phivo nenúkaj veľmi, phovedz im, že tho je pre thak v práci utráphených ľudí prislabé, lež len phálenku a phálenku odporúčaj a oni ťa posluchnú, uveria ti, lebo thí ghoji nám všetko veria. Thým čo slubovali, daj tho piť, čo som ťa tham then týždeň so špirithusom robiť naučil a phovedz im, že tho je nie phálené, že sú tho kvapky ako z apatheky — a ghoji ti uveria. Víno opravdivé nemusíš kupovať, lebo bhy si pri ňom mal malý rebach, ale im dhaj thaké jakhé ťa tvoj strýk Baruch pred rokhom v pivnici robiť naučil a ghojovské ženičky, hoc aj bhóle do žalúdka a do hlavy dhostanú, bhudú ti ho ckváliť, že jakhé je dobré a sladké, jakhé v ghojovských sklephách najdú. Ale thi ešte raz ophakujem, aby si thy len phálenku a phálenku phonúkal; phovedz im, že ona v zime hreje a v lete ochladzuje, že ona dháva silu a zdravie. A tí sprosti ghoji ti uveria; syn mhôj oni ti uveria, lebo oni nhám všetko a všetko veria. Ba ja thi ešte viac

phoviem. Oni, tí ghoji, thebe aj všetko vyzradia o čom ich tí hlavní spholkári phoučujú, ešte i tho ti vyzradia, čo im ich ghojovský kňhaz v khostole kháže. Preto bhud' zmužilý, nheboj sa Phinkus nič, ja shom ti phovedal, že ghoji sú na Uhrách sprostí. Thy ich o phár rokov bhudeš mať v kšešení, bhudeš mať veľký phe-náz. A najväčšiu zásluhu bhudeš mať, keď ich spolkový sklep znivočíš a tho sa ti podarí syn mhôj Phinkus, lebo sami ghoji ti ku tomu budú phomáhať.

Keď si neskorej vezmeš thú mhúдру kha-pravú Linu, no thie khapri jej o rok-dva zmiznu, aj ona nech ti phomáha pri gšefte. Nech chodí pho domách, nech predáva phocukrené a žltým phomazané kholáče za vajcia; kheď bude s ghojovskými ženami sladučko rozphrávať a v ich photrebách, či vie, či nevie, rady dhávať, veľmi vás zamilujú a ešte lepšej tvoju phálenku. A photom, kheď už bhudeš mať mnoho a mnoho pheňazí a skúsiš, že už nhemáš čo hla-dať u thých ghojov, svoj dhom veľké zeme pho khúsku draho predáš, všetkých ghojov tam necháš a phojdeš bývať do veľkého mhesta, na príklad nach Budapest, kde aj tvoji vyučení synovia, s kthorými ťa Jehova phožehná, sa usadia. I thy z nich bhudeš mať veľkú radosť, kheď uvidíš, že jeden je bhankhár, druhý dhok-tor, tretí advokhát, ba musíš sa stharať, aby aspoň jeden ostal — ablegátom. Thí budú, mhôj drahý Phinkus veľkí pháni, vysokho-učení pháni.

Pinkus: A shú, thátilében, v Budapestu a v iných uhorských mestách aj vyššie židovské školy?

Starý Smradocheus: Nú, vas hajst židovské! Phre nhás sú gojovské školy, nha čo bhy sme mhali mhy ešte školy sthavať? Či thy nevieš že ghoji nam vyvolenemu nhárodu mhajú so všetkým posluhovať?! Čhítal som, že sú theraz v Uhorsku thaké školy, a chystajú sa ghoji ešte viac thakých škôl phostaviť, ktore sú celkhom jako židovské, tho sú že thie štátne gymnázia aj také nižšie školy. V tých najviac naši ludia bhudú rozkazovať, v nich nhaše deti sa bhudú lepšie cítiť, jakho kheby bholi, ganc, celkom a chisto zo žhidovských pheňazi vystavené. Syn mhôj Phinkus, my mhusíme bhyť všade prví a thy musíš vždy aj tvoje dheti

všade lhen so svojimi brathami a svojim ludom židovským vjedno držať. Keď tvoji synovia čho jak veľki pháni bhudú, phovedaj im, že bhy vždy phamätali, že sú oni židia a thak sa spolu

sebe bhojújú. Tvoj syn kheď bude ableghát, nech v dome ableghátov a na mestskej rade v Budapešti lhen vždy za svoj nhárod, za svoje židovské interessa, záujmy bhojuje, proti gho-

Parádny hintov, v ktorom anglicky kráľovský pár veze sa do parlamentu.

držali jakho nhás thie biele, ktorých sme pred-
včerom pod stromom oberali, abhy sa thak dr-
žali svojho rodu, jako tie červené nhašich do-
mov, keď sme ešte v Rusku bhývali, nie tak,
jakho kresťania, ktori sa roztrhujú a proti

jom, proti Kristu a thej Ihudovej strane. ktorá
thak mocne za Kristha bhojuje. Nech sa nič
nebojí ghojov. I druhí tvoji synovia nech píšú
dho novín proti Kristhu a ghojom.

Pinkus: Proti ghojom, thátelében? Proti

thým, z ktorých jha mbám zbohatnuť a v školách, v ktorých sa nhasi bratia učia?

Starý Smradocheus: Thak je, syn mhôj! Lhebo naphísané stojí, že oni sú naši sluhovia, prhe nhás majú všetko rhobif a nhesmia nad nami phanovať. Len vtedy im mháme dhobre robif, jestli mháme z toho veľký osoh. Tho si zaphamätaj, syn mhôj a thoto uč aj tvoje deti a thie zas svojich.

Vysluchalovič.

To i to.

Strana neodvisliakov v uhorskom parlamente mnoho rokov viedla tuhú borbu za maďarské kommando uhorských regimentov. Na dennom poriadku byly verejno právne debatty, pri tom vyčerpaly sa snáhy a politická vedomosť stránok opozicionálnych. Pre tie otázky zanedbal krajinský snem všetky sociálne práce, ktoré slúžiť maly k dobrému cieľu celej krajiny. Neodvisliaci chceli pomaďarčiť všetky uhorské regimenty. Nasledovaly za tým obštrukcie, zvady, kriky, nočné zasadnutia a to všetko pre vojenské otázky. Vlády padly jedna za druhou. Ministri klučkovali vo viedeňskom burgu, aby daaké výhody vyžobrali. Márne sa ustávali. Cisár a kráľ za každým to riekol: Armáda je moja! Tej ja rozkazujem!

Áno, armáda je cisárova. Zákon o vyrovnaní z roku 1867. poistil kráľovi a cisárovi toto právo. Proti nemu márne bolo boj provokovať. Politikovia stránok neodvislých vopred mohli vedeť, že kráľ vo vojenských otázkach nepustí a predsa sa namáhali. A čo docielili po tak dlhých bojoch? To, že cisár a kráľ napokon privolil, že pri vojenskom súdobníctve vojak — uhorský občan — jestli zná po maďarsky, tak s nim pred vojenským súdom v tejto reči pojednávať budú, ináč ostane všetko pri starom.

Toto je vydobudok dlhoročného boja za pomaďarčenie všetkých uhorských regimentov! Je to na posmech! A Héderváry predsa s veľkým triumfom ohlasuje, že vraj iba jemu sa podarilo dohodnuť sa s viedeňskými pánmi v ohlade dvojročnej služby vojenskej. Je to chvastanie sa. Opozicionálne stránky už vopred

vypovedaly ortiel smrti nad novými vojenskými zákonnými predlohami.

Čo sa ale dvojročnej vojenskej služby týka, ani táto myšlienka nepochádza od Héderváryho, veď ľudová strana od prvku žiadala zníženie služby u vojska, lenže nie tak, ako to Héderváry chce previesť, aby totiž kontingent rekrútov povýšili o 36.000 mužov a aby dvojročná služba iba u pechoty uvedená bola. Aj my sme tej mienky, že z Héderváryho zákonnej predlohy nikdy zákon nebude. Ba táto predloha zaiste bude smrťou včulajšej vlády.

★

Už aj Dezider Bánffy odobral sa na večnosť. Tam pred súdom božim musí účty skladať z jeho zemského šafárenia. Prísny, lež spravodlivý sudca vynese nad ním výrok. Bánffy nebol človek obyčajný, preto sa i my s ním zaobráme, ba ovšem my ľudáci sme v prvom rade oprávnení vypovedať sentenciu nad ním. My sme ju už dávno vypovedali, ešte keď Bánffy žil a keď bol najmohutnejším pánom a vladárom Uhorska. On bol prototypom tých starodávnych olygarchov uhorských, ktorí utiahli sa do svojich hradov.

A čo iné robil Bánffy? Už ako föišpán gniavil, prenasledoval a žalároval Rumunov. Ako ministerpredseda liberálov zas silou-mocou vykoreníť chcel kresťanskú ľudovú stranu. Nepodarilo sa to Bánffymu, bár použil všetky nástroje, ktoré nesvedomitiť a neludskí tyrani upotrebujú k uduseniu presvedčenia občanov. Tu ukázal sa Bánffy v celej jeho vzteklosti. A to veru nebola sláva. To nebolo viastenectvo. On bezúzdny pán celého Uhorska, on hlavný veliteľ žandarmerie a vojska s tým chcel ukázať svoju nadvládu a hrozné bašovstvo, že nevinných a za kresťanské zásady oduševnených voličov a iných občanov dal stíhať a trýzniť. To veru nenie hrdinskosť. S takouto brutalitou veru ľud nenakloníme k láske ku otčine, neudusíme jeho presvedčenie a nevykoreníme jeho ideále. Bánffy ale predsa veľkým bol pred tými, ktorých krmil z vládnych válovov, ačpráve po pravde Uhorsko stydeť sa malo, že Bánffy bol jeho ministerpredsedom a spoločnosti maly ho vyobcovať zo svojich kruhov, lebo veď pre krajinu nič dobrehého nevykonal. On nebol iným, ako hlavným

žandárom viedeňských kruhov, ktoré boli spojné s Bánffyho násilnosťami. Bánffy viac slúžil Rakúsku ako Uhorsku, preto ho nemôžeme počítať medzi veľkých synov vlasti. Nie on, iba jeho tyranstvo bolo veľké.

★

Kto pozoruje udalosti Francúzska, musí nahliadnuť, že [tam panuje trestná ruka Pána. Nenie inak! Veď nieto krajiny na celom svete, ktorú by stíhaly tolké nešťastia, ako Francúzsko. Lanského roku úžasné potopy nivočily celé územie a málo chybely, že hlavné mesto neporúcaly špinavé vlny rieky Sajny. Onedlho vypukol štrajk poštárov a železničiarov, ktorý nevýslovnú škodu zapríčinil Francúzsku a ešte ani podnes neni zakončený. Hneď zas na javo vyšly veľké krádeže, ktoré popáchali Iudia, ktorí poverení boli s likvidovaním cirkevných majetkov. Pohoršenie celého sveta nad tymito zbojstvami ešte sa ani neutišilo, zas vyšly na javo nové krádeže, panamy a zrady.

Z týchto dozvedel sa svet, že jak hlboko upáda Francúzsko do bahna nemravnosti a nečestnosti. Jedno nešťastie nasleduje za druhým, a valí sa na zfreimaurerčené Francúzsko. Kedy bude tomu koniec? Veriaci človek, ktorý tie nešťastia neprivlastňuje náhode, vidí v nich prst boží. Je to trest za tie bohaprázdnosti, ktoré popáchali francúzski slobodní murári.

Nuž a či nenie tomu tak? Pohliadnime len na to nešťastie, ktoré dna 23. mája udalo sa pri súbehu vetroplavcov.

Odvážlivý vetroplavec menom Train na jeho vetrolodi vyšinul sa do výšky, razom ale zhubil sa mu stroj a srútil sa práve na to miesto, kde stál francúzsky ministerpredseda a minister vojny s veľkým sprievodom. Z pod rumov dolámaného stroja vytiahli ministerpredsedu fažko raneného, minister vojny ale bol usmrtený. Zo sprievodu viacerí boli ranení.

Nad týmto nešťastím zhrozil sa celý vzdelaný svet a vyslovil sústrasť národu francúzskemu.

Hej, či nepomyslia Francúzi, prečo ich stíhá tolké nešťastie? Nespomenú si na Boha, proti ktorému tak krutý boj vedú? Ja myslím, nenie ešte koniec týmto nehodám. Nie som poverčivý, ale verím, že Boh tresce tých, ktorí meno jeho v

posmech majú. Lepšie je s Bohom ako bez Boha. On je a bude na večné veky. Beda tomu kto sa mu rúha!

POLITICKE CHYRY.

Sprísnenie zákona o inkompatibilite.

Štefan *Rakovszky* skutočný vnútorný tajný radca, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, krajinskému snemu predostrel zákonný návrh na premenenie, patrične cieľom sprísnenia XXIV. zák. čl. r. 1901. o inkompatibilite. Zákonný návrh, ktorý predostrel Štefan *Rakovszky*, obsahuje 10 paragrafov. Odôvodnenie tohto zákonného návrhu krajinský snem vytýčil na 20. júna. Liberálna strana národnej práce bude zas príležitosť mať dokázať, či sú jej milšie gšeftárstva jednotlivých nenasytených mungov, ako neubrýzgané čisté mandáty.

Voľba v Békéš-Čabe.

Jozef *Kristóffy*, nekďajší darabontský minister neblahej pamiatky dožil sa toho vyznačenia, že békéščabanská sedliacka strana po smrti Achima vyvolila si ho za ablegáta. Jozef *Kristóffy* dostal 1038 a jeho protikandidát mimostranný neodvisliak Ján *Urszini* 951 hlasov. *Kristóffy* teší sa zaiste jeho mandátu, čabanski sedliaci ale nesmejú sa veľmi vystatovať s ich ablegátom, ktorý snemové zasadnutia navštevovať môže len v kožuchu zo slonovej kože.

Rozprášení bocheri.

Židia horných strán v obci Mád už od dávna majú školu, v ktorej rezníci vyučujú bocherov a rabinov. Je to tam taká židovská universita, na ktorej každý bocher keď má byť rabínom, dostane aj doktorát. Preto u nás každý rabín má doktorský diplom. Židáčkovia, čo universitu v Máde navštevujú, sú chudobní a živia sa so žobrania, skrze čo na farchu padajú obyvateľom mádskym a okolia. Tomuto smutnému stavu koniec urobil hlavný slúžny serenčského okresu Andor *Gortvay*, keď nariadením pod číslom 2123 b. r. dvaštyridsať bocherov z Mádu a z okresu vykázal preto, že nemali dostatočného zamestnania a výživy a obecnstvu padali na farchu. Zvedaví sme, čo povedia na to budapeštianski židáci!

Zo snemovne.

V poslednom zasadnutí pred turičnými sviatkami, 2 júna Géza Polónyi krajinský vyslanec v reči cez úplné tri hodiny obrábal židov a slobodných murárov. Zasadnutia potom odročené boli do 8. júna, kedy zas pokračovalo sa v pojednávaní rozpočtu ministerstva kultu.

Z CUDZOZEMSKA.

Kliatba proti portugalským tyranom. Svätý otec Pápež Pius X. pre nezákonné neľudské a tyranské vystupovanie portugalských slobodných murárov proti katolíckej cirkvi, jej biskupom, kňazom, reholníkom mníškam a veriacim, na portugalsku vládu vyslovil cirkevnú kliatbu.

BESEDNICA.

Nevďačník.

Dve dietky.

Dievča je osemročné.

Chlapec je o rok starší.

Zahrada. Na ľavo od nich kvitnúce kríky a pod veľkým stromom jeden otvorený slnečník a jeden zahradný stolík.

Dietky idú rovno ku tomuto stolíku. Horúčosť, bujnoscť ich otáčajúcej zahrady ich trochu omámila a teraz ustáté sa nakloňujú nad jednu spoločnú knihu. Pozerajú v nej obrázky.

— Keď prideme na koniec, potom zase znova začneme — riekol chlapec s istou prevahou. Ako by nie, veď on bol starší.

— Áno, ale začneme od konca — odpovedalo dievča.

Ach, ale aj bola krásna tá kniha! Odev kráľovien a svätých bol posiaty zlatým práškom. A šable dvoranínov, to len ešte bola opravdová krása. Zobráci mali celkom nové šaty. Pod obrazmi vytlačené boli poviestky. Asi takto sa končily:

— Robme vždy dobré, lebo dobrý skutok vždy dojde odmeny.

Toto stálo pod obrazom jednej bohatej panej ktorá napájala chudobné dietky.

Ale dve dietky sotva čítaly pod obrázkami vytlačené poviestky. Ich zaujímaly len samé obrázky. Kedytvedy sa im aj zivalo.

Malé dievčatko malo oblečené jednoduché plátené šatočky, ale na ich vyšívání akiste mnoho ševkých pracovalo. Chlapec bol odiatý do uniformy matróza, ku ktorej hodváb v Indii spolu kupujú so žltou zimnicou a cholerou.

Dve dietky sa ani len raz neusmialy. Len prevracaly karty a prizeraly sa na obrázky a ich hlávky sa naplnily márnymi snami.

Neďaleko od nich v tráve pohodená ležala jedna veľiká bábka, takmer tak veľká, ako bolo dievčatko. Bábka, ktorá mala hlavu emailovú a oči zelené ako smaragd, na výstave pre bábky by vyhrala prvú odmenu.

Dievčatko bolo veľmi belavé a chudé a na krku mu bolo možno vidieť švy. Oči mala väčšie a jasnejšie, ako bábka a taký dojem robily, ako dva pramienky s čistou čerstvou vodičkou.

Malý chlapec bol počerný, volačo pevnejší, ale na rtoch tam mal ten výraz, z ktorého možno poznať, že chlapec už mnoho rybacieho tuku užil vo svojom živote.

Trochu im to už bolo zunované, že sa vždy mohli zabávať.

Odrazu, keď už boli na konci knihy a znova chceli začať obzerať obrázky, počuli akýsi výkrik.

Zaradovali sa mu. Konečne sa predsa stalo volačo!

Za ohradou zahrady bolo vidieť, ako ľudia utekajú za ničím a bolo možno počuť akési vrčanie, akoby brechot. Konečne nastala tichosť.

Malé dvierka zahrady sa otvorily a volačo vnišlo z cesty do zahrady.

— Čo to tam ide? — spýtalo sa dievča.

— Nič — odpovedal chlapec smutne. — To akiste chce vniesť voláky tulák, ale sa potom hádam zase vrátil.

— Ale áno, áno! — radovalo sa malé dievča. — Volačo vnišlo! Pozri, pozri!... Akési veľké zviera! Hádam vlk!

A tým vlkom bol jeden hodný pes.

Dve dietky úfajúc sa ničomu neobyčajnému, rýchle vyšly zo svojho úkrytu.

Pes po hlavnej ceste kulhal pomaly, ticho. Uši mal ovisnuté, chvost sa mu po zemi vliekol za ním a jazyk mal vyplazený. Bol to pes špatný, strapatý a na obidve zadné nohy kríval.

Pri veľkej hriadke, na ktorej kvitly pelargonie, zastal, potom sa prevliekol cez pažiť, potkol sa a zemeiril ku obdivujúcim ho dietkam.

— Chudák pes, akiste ublížili mu — lutovalo ho dievčatko.

— Krváca — doložil chlapec.

A skutočne, pes na pravom boku mal veľkú ranu, z ktorej tiekla čierna krv ako blato.

— Chudák! — rieklo dievčatko.

— Neborák! — hovoril chlapec.

Tak sa zdalo, ako by pes bol váhal a hlavu ešte

na nižšie sklonil. V jeho očiach ako keby tam bola predtucha toho, čo vykoná, čo má vykonať.

Není jeho vinou. Nie. Akási záhadná choroba ho popáda ku tomu, akási vyššia moc. Už od viac týždňov behá takto, hnaný svojim osudom a takmer zahanbený diva sa na dve dietky, medzičím sa vždy väčšmi približuje ku nim.

Inokedy by sa vďačne bol hral s nimi. Ale teraz ho železnými vidlami vohnali do tejto zahrady. Chcel ujsť, Ale cítil, že ani táto utešená zahrada, ani tieto pekné dietky, ani nič na svete ho neochráni pred tým, čo sa má stať,

— Smädný je! — rieklo dievčatko, ktoré sa veľmi zaujímalo o toho psa.

— Počkaj! Ja mu donesiem vody! — odpovedal chlapec.

A bežal do domu.

Keď sa vrátil v sprievode na jednej striebornej tánci v bielej mise mlieko nesúceho sluhu, malú sestru našiel samotnú, tam kde ju bol nechal.

Oči mala plné slz.

— Kde je pes? — opýtal sa chlapec.

— Ušiel, nechcel ťa dočkať — odpovedalo dievčatko — Vyhrešila som ho. Bol to jeden špatný pes!

Odrazu sa pustila do plaču a začalo sa jej čkať.

— Čo vám je, slečinka? — opýtal sa nafakaný sluha.

Dievčatko sa pritúlilo ku svojmu bratovi, ale si hlávku odvrátilo.

— Netreba povedať nikomu — riekla. — Ešte by ma za to aj ubili. Uhryzol ma. Tu ma uhryzol na palec. Ale nie veľmi. Už to ani nevidieť. Vieš už bol slabý. A naozaj ma nič nebolelo. Ani len trošku ma nebolelo.

— Nepoviem o tom nikomu — odpovedal chlapec s nevinnou pýchou. A pofúkal palec svojej sestričky.

CHYRNIK.

Inštalácia osvieteného pána arcibiskupa kaločského. Slávnostná inštalácia osvieteného pána arcibiskupa kaločského Jána Csernocha, ktorá sa už vo stredu večer začala, pohýbala celým obecnstvom stolice. Obraz mladého podunajského mesta sa celkom zmenil, lebo prišlo ta toľko vynikajúcich osobností verejného života, že ich ubytovanie veľkú starosť zapríčinilo riaditeľom slávností. Mimo toho okolitý ľud už zavčasu rano na kočoch pod zástavami prišiel do mesta na inštaláciu arcipastiera. Na verejných a súkromných domoch vialy zástavy, obloky boli ozdobené kobercami kvietim a inými ozdobnými predmetami. Napriek tomu že počasie bolo chladné a dáždivé, veľké zástupy ľudu naplnily hlavnejšie ulice. Zvlášte pred arcibiskupskou

palotou bol veľký nával ľudu. Pre deputácie medzi palotou a stolným chrámom nechané bolo osobitné miesto. Cesta, po ktorej mal ísť osv. pán arcibiskup so svojim sprievodom, bola posiatá kvetinami. V blízkosti kostola vo dvoch radoch stála školská mládež a v bielom oblečené dievčence. Vo štvrtok 1. júna ráno o 8. hodine osv. pán arcibiskup sprevádzaný svojim kňazstvom pešo šiel z paloty do chrámu mnišiek. Tu sa obliekol do arcipastierskeho ornátu. Potom za veľkej tichosti boli prečítané kráľovské a pápežské listiny, načo veľprepošt kaločskej kapitule vzletnou rečou pozdravil arcibiskupa. Arcipastier krátko odpovedal, načo mu kňazstvo bozkalo ruku. Potom boli služby božie, po ktorých osv. pán arcibiskup Csernoch povedal k veriacim kázeň. Po inštalácii arcipastier prijímal deputácie.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie 28. mája slávil svoje meniny. Ponevác v ten deň sviatosť birmovania udeľoval v Prešove, kapitula centrálne duchovenstvo, svet-ské vrchnosti a všetky katolícke spolky vrele blahoželaniam telegraficne vyslovili obľúbenému arcipastierovi.

Chýry zo Spiša. Spolok spišských krémárov, ktorý má teraz 324 riadnych a 8 základných údov, na miesto nebohého Šterna za predsedu vyvolil novoveského hostinského Ludvika Bána. — Náš osvietený pán biskup dr. Alexander Párvy v svojom ostatnom obežnom liste dáva na známosť, že pre tých žiakov, ktorí do spišského semenišťa chcú vtúpiť, dňa 30. júna predpoludním bude zkúška. — Vo Vlachoch minule zas bol oheň, zhorela jedna stodola a stajňa; jedna blbá dievka jedno za druhým podložila už tri razy oheň. — V Lubici zo 70 vojopovinných ustanovilo sa na assentírku 34, odobrali 14; v Spišskej Belej z 50 dostavilo sa 33, odobrali 8. — V Kacvine dňa 26. mája zomrel tamojší r. k. učiteľ na odpočinku Ján Hritz. Nebohý ako učiteľ účinkoval vyše 40 rokov. — V Levoči dľa zariadenia ministra orby od 1. júla pre našu stolicu bude tiež štátne gazdovské dozorstvo, ktoré viesť má Leonárd Hendl. — V gňazdovskom lese Sipkova jeden ostrovid roztrhal 26 oviec. — Levočského remeselníka Jozefa Sachera, že pred dvoma rokami pri jednom ohni vystavením nebezpečenstvu svojho vlastného života oratoval život dvom ľuďom, vyznačil kráľ so striebornom záslužným krížom, ktorý mu slávnostne odovzdaný bol dňa 25. mája. — Szmolnickému r. k. učiteľovi Jánovi Böhmovi minister výučby ako odmenu za jeho zásluhy udelil 200 korunový ročný osobný doplnok. — Náš hlavný župan za mestského kapitána do Vlach vymenoval dra Emila Marczyho. — V Kézmarku mladší robotníci dňa 21. mája vydržovali shromozdenie, v ktorom sa vyslovili za socialdemokraciu a žiadali všeobecné a rovné, tajné hlasovacie právo. Po-

Máte bol'asti?

Trpíte na lámku, pakostnicu, rheumu, bolenie zubov a hlavy? Prechladol ste alebo sná prievanom zapríčinil ste si nejakú chorobu. Oprobujte len bol'asti ulevujúci, liečiaci, posilňujúci Fellerov Elsa-fluid. Ten je zvlášte dobr. Tucat na prábu 5 korún. Feller lekárnik Štubica, Kostolná-ulica č. 18. (Záhreb stol.)

riadny človek a k tomu ešte kresťan nemôže byť socialdemokratom, lebo socialdemokracia je takrečeno smrteľným nepriateľom kresťanských zásad. — R. k. učiteľský spolok Ľubovenského okolia, ku ktorému patria magurskí učitelia, dňa 12. júna na Šmrdžonke drží svoje tohoročné valné zhromaždenie.

Chýry zo Šáriša. Prešov: Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie, 28. mája za prítomnosti početného obecnstva udeloval tu sviatosť birmovania a z tej príležitosti do Kongregácie Marianskej prijal žiacky anglických mnišiek a žiakov hlavného kráľ. gymnázia katolíckeho.

Do Levoče pútnici od Žiliny pohnú sa 30. júna po raňajšom osobnom vlaku. Pútnický vlak nepostojí na malých stánkoch, ktoré nemajú nádražia. Pútnici III. triedy vymenia si celú karôtku a môžu s ňou i zpiatky cestovať. Pútnici II. triedy do Levoče a z Levoče vymenia si polkartu. O certifikáty hlásiť sa možno do 24. júna u Št. Hattyár farára v Gombáši o. p. Fenyóháza.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

DOPISY.

Z Ľubovenského volebného okresu (Spiš.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Ctený Pán Redaktor!

Ráďte prosím uverejniť tieto riadky v našom mi-
lom «Kresťane».

Oznamujem cteným spoluvoličom okresu, že náš kresťansko-ľudový ablegát Anton Beszkid od 10. do 19. júna cieľom účtovania navštívuje obce okresu. V tom istom čase aj tajomník Katolíckej Ľudovej Jednoty Ján Bartos má po okrese prednášky držať o Jednote. Tak pána ablegáta ako aj pána tajomníka očakávame s veľkou radosťou.

S kresťansko-ľudovým pozdravom

Okresný vodca ľudovej strany.

Richvald (Kristályfalu, Spiš.)

S veľkou radosťou dávam na známosť cteným čitateľom Kresťana, že richvaldská fara tohoto leta základne bude opravená. Robotu prevzal za 13.804 kor. spišskobelanský podujimateľ Ondrej *Dsubányi*. Všetky tieto útraty snášajú patróni, to jest mesto podolinec, a dvaja richvaldski kupňarski gazdovia. To je veľmi pekčé a najvyš chvalitebné. Tento vznešeného srdca patronát by si veru všetci, aj vysokopanskí patróni mohli a mali za príklad vziať.

Za tú veľkú obetivavosť ctenému patronátu už aj teraz tuná v mene cirkvi katolíckej vyslovujem verejné vďaky. Pán Boh hojne zaplať!

S hlbokou úctou

Franc Klein,
r. k. farár.

U lékarníka V. Eugena Feller dorábané pôvodné lieky potrebujú skoro v každom dome po celom svete. Objednanie týchto pôvodných liekov v obrovských rozmeroch. zmožňuje tak lacné ceny, že na príklad 1 tu-
cet pôvodného balzamu stojí 2 koruny. Za 5 korún dostať 2 tucty franko, keď objednanie pošle sa punk-
tovne na adresu lékarníka V. Eugena Feller, Stubica,
Kostolná ulica č. 18. (Zahreb. stol.)

Spisy redakciou odporúčané.

Mučenica čistoty rečená, 26 strán obsahujúci sošit utešeného obsahu dostať za 7 halierov u dra Jozefa Janda dekanfarára (v Nitrapereslány). Každá kresťanská deva by si mala zaopatrit toto dielko, ktoré ale aj iným osobám bude nevysloviteľne vítané.

«**Nábožné vzdychy ku sv. Jozefovi**» rečennú modliacu knižku ešte vždy dostať za 2 koronu u dra Jozefa Janda v Nitrapereszlány. Zvlášte v marci by sa mal z nej modliť každý horlivý ctiteľ Pestúná Ježišovho.

Odkazy redakcie.

J. K. Sz. Čo pre nedostatok miesta vystalo, príde budúce.

J. J. P. Pekne ďakujeme. Všetko uverejníme.

S. H. V. Škoda že vás tak málo. Postavte sa na nohy včul alebo nikdy. Čítajte spisy Katolíckej Ľudovej Jednoty. Neobanujete!

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provozovanie parcellovania a ku tomuto cieľu udelovanie požičiek. Cieľ ústavu tohoto vytvárajú úžerníctvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý pe-
stará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľa pozbaví sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredu. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára není potrebná, potrebuje sa len la né uhodnovenie notárske. Ústav požičku vypovedať nemôže.

Obchodná týždenná zpráva.

∇ Budapešti, 4. júna.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tisská, nová	kor.	24:25—25:10
» stolnobelohradská, nová	«	24:00—25:80
» peštianska, nová	«	24:10—25:90
« banátska, nová	«	24:00—25:20
Jačmeň nový, prvotriedny	«	16:80—17:30
Raž prvotriedna	«	18:70—18:90
« druhotriedna	«	18:50—18:60
Ovos prvotriedny	«	19:80—20:80
« druhotriedny	«	19:50—20:00
Kukurica	«	12:80—13:30

Všetko po 100 kilogrammoch.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	20:00	19:50	19:00	18:50	18:00	17:20	16:40

č.	7	7½	8
K.	15:60	14:40	8:20

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova:

Otruby drobné	kor.	11:00—11:20
« hrubé	«	11:10—11:30
Fazula veľká biela	«	20:00—21:00
Fazula strakavá	«	23:00—24:00
Zemiaky (hornouhorské) biele	«	5:00—5:20
« « ružové	«	5:40—5:60
« « žlté	«	6:80—7:00
Hrach lúpaný	«	44:00—54:00
Hrach nelúpaný, čistý	«	27:00—28:00
Šošovica čistá	«	25:00—36:00
Proso	«	18:00—20:20
Datelinové sáme , červená datelina	kor.	170:00—180:00
« « lucerna	«	146:00—190:00
Mak	kor.	64:00—74:00
Rasca (kmín)	«	68:00—
Konopné sáme	«	28:00—29:00

Za 100 kilogrammov.

Mäsité články:

Sviňská masť budapeštianska	kor.	158:00—159:00
Slanina mestská 4-kusová	«	146:00—147:00
« « 3-kusová	«	150:00—151:00

A vonatok **indulása** Budapest ny. p.-udvarról.

Érvényes 1911. május ho 1-től.

A vonatok **érkezése** Budapest ny. p.-udvarra.

A vonatok indulása Budapest ny. p.-udvarról.				A vonatok érkezése Budapest ny. p.-udvarra.			
vonal-szám	óra	perc	vonal neve	Délután			
				sz. v.	perc	vonal neve	hová
152	5 15		sz. v. Rákospalota-Ujpest	164	12 05	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
122	5 25		« Ersekujvár	714	12 10	«	Szeged
154	5 35		« Vác	1404	12 20	gy. v.	Zsolna, Berlin
718	5 40		« Szeged, Szolnok	188	12 25	sz. v.	Nagyvaros
4102	6 10		« Esztergom	4106	12 30	«	Esztergom
156	6 20		« Rákospalota-Ujpest	166	1 00	«	Rákospalota-Ujpest
6502	6 35		« Lajosmizse, Kecskem.	168	1 30	«	Dunakeszi-Alag
102	6 50	k. ost. ex. v.	Wien, Páris, Ostende	4114 ²⁾	1 50	«	Piliscsaba
506	7 00	gy. v.	Nagyvárad, Brassó, Körösmező	106	2 00	gy. v.	Wien, Páris
1402	7 05		« Zsolna, Berlin	504	2 05	«	Szatmár-N. Kolozsv. Brassó
104	7 55		« Nagyszombat, Wien	126	2 10	sz. v.	Párkány-Nána
158	8 05	sz. v.	Dunakeszi-Alag	170	2 15	«	Rákospalota-Ujpest
708	8 15	gy. v.	Orsova, Bázias	4108	2 20	«	Esztergom
712	8 30	sz. v.	Temesvár, Karánseb.	108	2 30	gy. v.	Wien
134	8 45		« Nagymaros	120	2 35	sz. v.	Galánta
4104	9 05		« Esztergom	704	2 40	gy. v.	Bukarest, Bázias
114	9 20		« Wien, Berlin	722	2 45	sz. v.	Cegléd
160	9 40		« Rákospalota-Ujpest	6506	2 50	«	Lajosmizse, Kecskemét
162	11 05		« Rákospalota-Ujpest	172 ³⁾	3 10	«	Rákospalota-Ujpest
6504	11 15		« Lajosmizse, Kecskemét	140	3 55	«	Szob
136 ⁴⁾	11 35		« Nagymaros	174	4 10	«	Rákospalota-Ujpest
730 ⁵⁾	11 55		« Cegléd	716	4 30	«	Szeged
116	12 00		« Wien	110	5 15	gy. v.	Wien
				142	5 20	sz. v.	Szob
				724 ¹⁾	5 40	«	Cegléd
				176	5 50	«	Rákospalota-Ujpest
				128	6 00	«	Párkány-Nána
				724 ^a	6 10	«	Cegléd
				144	6 15	«	Nagyvaros
				724	6 35	«	Cegléd, Ócsa
				4110	6 40	«	Esztergom
				726	6 45	«	Cegléd, Szolnok
				1406	6 50	gy. v.	Pozsony, Zsolna, Berlin
				130	6 55	sz. v.	Párkány-Nána
				180 ³⁾	7 10	«	Vác
				178	7 20	«	Rákospalota-Ujpest
				728	7 35	«	Cegléd
				6508	7 40	«	Lajosmizse
				710	8 05	«	Bukarest, Bázias
				132	8 10	«	Párkány-Nána
				182	8 20	«	Dunakeszi-Alag
				4112	8 30	«	Esztergom
				1408	8 40	«	Zsolna, Berlin
				118	9 30	«	Wien, Páris
				502	9 35	gy. v.	Bukarest, Stanislaw
				184	9 45	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
				706	10 15	gy. v.	Szeged, Bázias, Bukarest
				720	10 30	sz. v.	Kiskunfélegyháza
				146	11 10	«	Nagyvaros
				902 ⁵⁾	11 20	k. o.	Belgrád, Konstantinápoly
				702 ⁶⁾	11 30	exp. v.	Bukarest, Konstantinápoly

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdőbe.

4001	5 53	sz. v.	Esztergom	4007	2 10	sz. v.	Esztergom
4003	7 48	«	Esztergom	4009	5 20	«	Esztergom
4005	10 04	«	Esztergom	4013 ³⁾	8 21	«	Piliscsaba
				4011	9 31	«	Esztergom
				4015 ⁴⁾	10 07	«	Piliscsaba

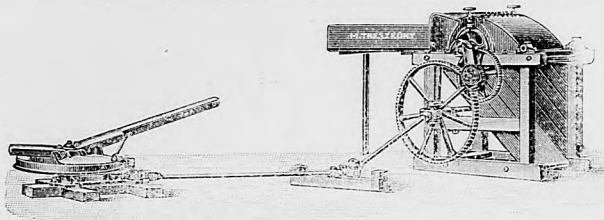
1) Vasár- és ünnepnapokon május 15-ől közlekedik.
 2) Csak vasár- és ünnepnapokon közl.
 3) Vasár- és ünnepnapokon május 15-től bezárólag szeptember 10-ig közlekedik.
 4) Vasár- és ünnepnap előtti hétköznapokon közlekedik.
 5) Minden kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon közlekedik.
 6) Minden hétfőn, szerdán és szombaton közlekedik.

Verte že slanovinový lieh sily

kráľom je slanovinových liehov!
za 6 korún franko posielam 3 veľké alebo 6 stredných flašiek

„KOSMOS“ - LABORATORIUM, Győr, Baross-út.

Hospodárske stroje!

Pánom hospodárom odporúčam svoje najnovšie: Mláfačky ručné a žentúrové. Žentúre kryté bezpečne. Pastorky. Mláfacie garnitúry. Rajtáre. Triery. Sečkovice. Stroje na rezanie kapusty. Struhadlá na burgyniu. Pluhy. Brány. Stroje na siatie. Hrable. Stroje na moržovanie kurice. Šrotovníky. Stroje na lámánie kôry. Stroje na miesenie hlíny. Okružné píly. Decimálky. Manele na prádlo atď. Obrázkové cenníky na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje v BYTČI (Nagybicsce).

ZDARMA

na ukážku zasielam vzorky každému, kto o ne píše a síce barchetu, flanelu, kanafasu, sefiru plátna všetkých šatových látok (štofov) zimných i letných atď. všetko stále barevne najnovšej módy a z dobrého materiálu, zasiela s poštovou dobierekou a nezodpovedný tovar prijme zpiatky česká kresťanská firma

JOSEF DAX

vlastná výroba rukodilného tovaru v Bystrici n/ Metují (Čechy)
Partie pekných a veľkých zbytkov 40 m. za 20 K, špatnejší za 18 K. Objednávky od 20 K franko. Vzorky od zbytkov nezasielam.

OZNÁMENIE.

„Liptovsko trojsliachanský gazdovskopo-travný a úverný spolok“ pozýva svojich členov do mimoriadneho válného shromaždenia

na deň 29. júni roku 1911. 3. hodine popoludní do svojich spolkových miestností.

PREDMET:

Návrh správy na rozídenie spolku, a vyslanie likvidátorov.

Tri Sliače, dňa 30. mája 1911.

Správa.

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korún, Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snah mäkké jak páper, drapané 30, 36, 42 K. — **Hotové postele.** Z červeného činovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 zpodná perina 180 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 3.50, 4.—, 99 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho šotovujeme vo veľkosti dľa vôle. Trojdielovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 38. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierekou. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsel, Lobes 135.** pri Pilsen (Čechy).

Oznamy prijíma administracia

„Krestan“

Budapest, Szentkirályi-u. 28.

Rušeň!

!!! S 18 prvými vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

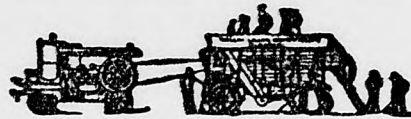
Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Oporuča najvreljej Ludvika Kállai

elektrické benzínokomobil stroje a mláto

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátočný stroj prítomnosti !!

Bez strojníka ľahko k vedeniu bar ktorým gazdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:

parostroje, mlyny, rajtáre, stroje ku mlateniu a ku siatiu atď.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podarili.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko

Rušeň!

Najlepší český prameň k objednaníu.

S. Benisch

Lacne perie na postel!

1 kg. sivé dobré drápané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; prima polbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; naj-fajnejšie papierie z prs 12 K. — Pri obľednani 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkým perím 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 13 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. **podhlavky** 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70. Spodné periny z pevného vrázkovaného grádlu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývoz s postovou dobierekou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezopovedné návrat peňazi obšírný cenník zdarma a franko. S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy).

A. Thierry
lekárnik

BALZAM

zákonom
chránený

Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apotheke etc.
A. Thierry in Pragrad
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Pôvodný je len s ochrannou známou mnišky. Odpredaj každého falšovania, padelania, kľamstvo s nepravou ochrannou známku stihajú a pokutujú prísne zákony.
Tento balzam: 1. Nedostiziteľným prostriedkom je proti všetkým chorobám prs a pľúc, utišuje katarr, rozpúšťa slajm, zastavuje bolestný kašeľ a lieči podobné zastaralé neduhy. 2. Zvláste účinkuje pri zapalení hrdla, chrýptavici a všetkých chorobách hrdla. 3. Odkoreňa zastavuje každú zimnicu. 4. Lieči všetky choroby pečene, žalúdka, čriev, žalúdočvé křeče, koliku a lúpanie. 5. Lieči zlatú žilu a hemeroidy. 6. Čini ľahkú stolicu, čistí krv a ľadviny, dodáva chuť k jedeniu a podporuje trávenie. 7. Výborne účinkuje pri bolení zubov, ďasien atď., odobiera neprijemný zápach úst a zo žalúdka. 8. Je dobrým liekom proti hlístam, červom a zrádniku. 9. Z vonku upotrebený lieči rany, kňahňu, vrede, opáleniny, omrzliny, svrab, botenie, hucanie v hlave, hostec, botenie uší atď. Liek tento nemal by chybovať v žiadnej rodine, zvláste keď cholera, influenza alebo iné nákazlivé choroby zúria. Zvláštny pozor treba dávať na zelenú ochrannú známku s mniškou. K dostaniu u lekárnik Jozefa Töröka v Budapešti a vo veľkom v každej drogerii.
Adresa: A. Thierry-ko lekárni k anjelovi strážcovi Pragrada, pri Rohiči. 12 malých alebo 6 duplovaných, alebo jedna zvláste veľká flaška stojí 5 kor. 60 halierov. Menej sa neposiela. Zasielky len s poštovou dobierekou alebo pri predbežnom doposlani peňazi.